

portuguesa” és a „fala brasileira” fokozatos elkülönülésétől, az „indianismo” irodalmi irányzat megjelenésétől, nagyjából az 1830-as évektől önálló brazil irodalomról is beszélhetünk. A spanyol (kasztíliai) és az egy darabig presztízsből erősebb galíciai-portugál (gallego-portugál) a XIII. században, a galíciai és a portugál a XIV. században vált el. A XVI. század első harmadában tevékenykedett Gil Vicente spanyolul és portugálul egyaránt írt, egyes drámáiban pedig a nyelvjáráskor használatára szereptípusokat jellemez, például a hetvenkedő katona többnyire a legtipikusabb spanyolul, a kasztíliait beszéli. Az önálló spanyol és portugál irodalmi nyelv létezése ellenére, kialakulásuk helyén, Ibériában a két nyelv között máig nyelvjárási kontinuum húzódik Extremadurában, s az önálló nyelvnek tekinthető galíciait (gallegót) is szokás úgy jellemezni, hogy mind spanyolos, mind portugálos tulajdonságokkal rendelkezik.

A spanyol és portugál nyelv közötti megkülönböztetésnek elhivatottságából adódó változatát képviselte Francisco Suárez (1548–1617) spanyol (granadai) születésű, Portugáliában is alkotó teológus, aki latin nyelven írt. Ez a megoldás alighanem Lénárdnak is megfelelne, hiszen latinra fordította a Micimackót, s jelen kötetében is található egy szellemes fejezet az újlatinról.

Ami egy társnyelv és egy Abstand-nyelv társnyelve távolságát illeti, jelen sorok írója ismert egy magyar illetőt, aki 1976-ban, az angolai polgárháború idején a későbbi helyi kormányzók és az őket segítő kubaiak (önkéntesek) között tolmácsolt. (Az angolai portugál nem állhat távol az ibériaitól, viszont a spanyol kreol változatai közül a kubai népnyelv kirívóan különbözik a kasztíliaitól.)

A kötetet alapos, távolról sem tolakodó, hanem értőn magyarázó jegyzetekkel, a szakirodalomban továbbvezető utalásokkal a fordító, Terts István látta el. A jegyzetanyagban különösen a jegyzetíró szűkebb szakmáját, a nyelvészetet tárgyalja különös műgonddal, de találunk érdekes megjegyzé-

seket a vasorrú bábáról éppúgy, mint a képregény történetéről.

A szakácsművészet innen sem hiányozhat. Az említett, nyugat-európai országok között szövetségi rendszert létrehozni hivatott római konferencián a szó szoros értelmében terítékre került egy neves helyi specialitás, az ördöglány-csirke (*pollo alla divolina* vagy *divola*), s ennek már csak Lénárdtól kétféle recept-variánsát ismerheti meg a magyar olvasó.

Csak a nagyon gonosz recenzens veszi észre boldogan, hogy például Nikolaus Lenau tekintetében mind Lénárd, mind Terts téved (az előbbi: „bánáti svábok között nőtt fel, csak pár szót értett magyarul” (p. 52) az utóbbi: „édesanyja magyar volt” (p. 206), tudniillik Lenau apja és anyja révén egyaránt német volt, s tényleg tudott magyarul.

A kötetben található még egy kiváló Lénárd-bibliográfia, a szerző néhány sajátkező, virágokat ábrázoló rajza, s végezetül utalás a Lénárd-honlapra.

Kicsi Sándor András

Blas Nieves, Amelia, Géro Györgyi,
Lux udit, Merkely Ágnes, Tóth Eszter
español.hu
Spanyol nyelvkönyv haladóknak
Holnap Kiadó: Budapest, 2003. 336 p.

A Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Spanyol Tanszékének oktatói újabb, színvonalas nyelvkönyvvel gazdagították a hazai kiadású spanyol nyelvkönyvek piacát. Nyelvkönyvüket elsősorban a hazai felsőoktatási intézmények, középhaladó és haladó szintű nyelvtanulói számára ajánlják. A szerzők komoly figyelmet fordítottak azokra a közép és felső szintű nyelvvizsgákon elvárt témakörökre is, amelyek az eddig megjelent nyelvkönyvekben csak érintőlegesen szerepeltek. Szó van a tankönyvben a környezetvédelemről, a civil szervezetekről és az informatika világról is.

A nyelvkönyv 16 közel azonos szerkeze-

tű egységből áll össze. A leckék három, illetve négy alfejezetre tagolódnak.

A leckék az *Entre nosotros...* (Köztünk szólva) alfejezetcímmel kezdődnek. Egyik erénye a könyvnek, hogy az ebben az alfejezetben található párbeszédekben valóban a mai mindennapi életben használt nyelvi fordulatokat és kifejezéseket találjuk meg. A nyelvtanulók a párbeszédet követő néhány szókinccsgyakorlat segítségével még alaposabban sajátúthatják el a szöveg lexikai anyagát.

A lecke következő részében nyelvtani magyarázatokat, majd ahhoz kapcsolódó számos nyelvtani gyakorlatot talál a nyelvtanuló. Külön érdemes kiemelni, hogy a könyvben szereplő nyelvtani anyagban a szerzők áttekintik a spanyol igerendszer egészét. Ez ritkaságnak számít egy nyelvkönyvön belül.

A lecke harmadik egysége *El mundo es así...* (Ilyen a világ) címmel kezdődik. Ebben az alfejezetben a lecke fő témájához kapcsolódó spanyol, illetve magyar újságokból és egyéb forrásokból vett adaptált szövegeket találunk. A szövegekhez egy-egy lexikai, illetve mindkét nyelvre történő fordítási gyakorlat is tartozik.

A leckék egy részéhez tartozik egy ún. *cajón de cultura* (kulturális fiók) című alegység. Ebben az alfejezetben elsősorban a spanyolországi spanyol kultúra egyes területeivel ismerkedhetünk meg. Találunk a szövegek között a spanyol ünnepekre vonatkozó anyagokat is, úgy mint a *Romería*, *Semana Santa*, *Feria de Abril*, *San Fermines*. Olvashatunk a *Las Ramblas*ról, *Goyá*ról és a világ legrégebbi étterméről, a Madridban található *Casa Botín*ról.

Egy-egy lecke külön foglalkozik a latin-amerikai és a magyar kultúrával. A szerzők a latin-amerikai indiánok mindennapi életébe, majd az ősi indián kultúrák világába kalauzolják el az olvasót. Betekintést kapunk a latin-amerikai zene világába, részletet olvashatunk *García Márquez* egy írásából.

Egy másik egész leckében Magyarországról kapunk változatos nyelvi anyagot. A szerzők a magyar és a spanyol anyanyelvű be-

szelő között elképzelhető kommunikációs helyzetekre kívánták felkészíteni a nyelvtanulót. A lecke több olvasmányának témája Budapest. A magyar történelem egy-egy korszakáról, híres magyar zenészekről és a magyar konyháról találunk szövegeket a leckében.

Érdemes megjegyezni, hogy a nyelvkönyvhöz rövidesen megjelenik egy olyan jellegű hanganyag, amely Magyarországon először mutat be olyan hangfelvételt, amelyen spanyol anyanyelvű, de különböző dialektusokban beszélő emberek mondják el az olvasmányok szövegeit. Ennek segítségével a nyelvtanuló betekintést kap a különböző dialektusok jellegzetességeibe.

A hosszú évek szakmai tapasztalata alapján gondosan összeállított nyelvi anyagot tartalmazó, jól strukturált nyelvkönyv hiányosságának tartom azt, hogy nem tartozik a könyvhöz megoldási kulcs és szöszedet.

A Holnap Kiadó gondozásában megjelent *español.hu* nyelvkönyv a használatban levő spanyol nyelvkönyvek egyik legszínvonalasabbikának ígérkezik mind nyelvi anyagát, mind az általános és kulturális témáit illetően. A nyelvkönyv minden bizonnyal élvezetes és eredményes munkát és tanulást fog nyújtani a tanár és a nyelvtanuló számára is.

Jámbor Emőke

Tore Janson

Beszélj!

A világ nyelvei – tegnap, ma holnap

HVG könyvek: Budapest, 2003. 279 p.

Valahányszor felteszik nekem azt a megválaszolhatatlan kérdést, hogy vajon mennyi idő alatt lehet megtanulni egy idegen nyelvet, mindig félelemmel vegyes tisztelettel gondolok arra, hogy a nyelv is olyan, mint az időjárás, vagy a gazdaság: öntörvényű élőlényszerű valami, amelyről sokat tudunk ugyan, mégis mozgásában, változásaiban,